

važnemu namenu. Najboljši in najsposobnejši obiskovalci teh tečajev postali bodo potovalni učitelji za dotično rokodelstvo. Hodili bodo iz kraja v kraj in poučevali tiste obrtnike, katerim denarne ali druge razmere ne dopuščajo, da bi obiskovali mojsterske tečaje v liberškem zavodu. S tem dobe mojsterski tečaji daleč sezajoč pomen.

Delokrog rečenega zavoda pa s tem še ni končan. Z njim je namreč združena tehnična posredovalnica, katera ima nalogo, brezplačno posredovati pri nakupu strojev, orodja in pri prevzetju raznih dajatev, sploh v vseh slučajih obrtnikom iti na roko, tako da ne more več postati žrtev sleparskih podjetnikov. Povrh mora vodja liberškega zavoda vsako leto inspicirati tiste stroje, katere sta trgovinsko ministerstvo in trgovinska zbornica liberška dala na prabo malim obrtnikom. S tem se dobi gotovost, da se dotični stroji res namenu primerno rabijo.

Končno ima zavod tudi nalogo, pripomoči obrtnikom v tistih stvareh, v katerih se dandanes le malokateri izmed njih spozna in morda navadno vsak svet drago plačati. Pomoči jim ima pri raznih opravkih z obrtnimi oblastvi, pri sestavi vlog, pri prošnjah za podelitev koncesije itd. itd., seveda samo takrat, kadar bode to kateri obrtnik sam zahteval.

In vrh vsega tega bo zavod ustanavljal razne korporacije v prid obrtnikom, sploh pospeševal in podpiral organizacijo obrtnega stauu. V to svrhu je trgovinska zbornica določila 35.000 gld., iz katere svote bodo produktivne zadruge obrtnega značaja dobivale brezobrestna posojila.

Troški za ta zavod so seveda veliki. Za ustanovitev je zbornica iz jubilejskega fonda za pospeševanje obrtnosti v znesku 60.000 gld. dovolila 25.000 gld., letni upravni troški pa bodo znašali 16.000 gld., od katere svote je prevzelo trgovinsko ministerstvo 5000 gld. na leto.

Zavod je preznamenitega pomena in bo brez dvoma prav srečno uplival na razvoj obrtništva. Slovenci tacega zavoda še imamo, pač pa nimamo upanje, da ga dobimo, vsaj dež. zbor kranjski je v tem oziru že storil svoje sklepe.

Trd špirit

Kaj ne, to je nekaj, česar še niste slišali? Doslej ste poznali samo tekočino, ki se imenuje špirit. No, v kratkem se bo najbrž povsod udomačil špirit v trdi obliki. Kemična tovarna I. Norden & Co. v Bodenhovenu (Rheinland) na Nemškem je posestnica patenta na pretvarjanje tekočega špirta v trdo maso. Rečena tovarna spravila je v promet trde špiritove kosce v plehastih škatljah, katere so tako narejene, da služijo tudi kot kuhalni ali kurilni aparat. Trdi špirit se prav tako lahko vname, kakor tekoči in se po porabi tudi isto tako lahko ugasne. V tem, ko je gorel, se je vsled toplote deloma raztopil, a čim je bil plamen ugasnjen, postane

špirit zopet tako trd, kakor vosek. Komaj si plamen ugasnil, deneš ves aparat lahko v žep. Aparat je jako pripraven za vsakovrstne potnike, zlasti pa za dom, ker trdi špirit ni popolnoma nič nevaren, ne more eksplodirati in je manipulacija z njim povse preprosta.

Risanje na steklo.

Dosedaj ni bilo mogoče dobiti sredstva, s katerim bi se moglo trpežno in neizbrisno risati in pisati na steklo. Nemški mehanik Delitzsch je sedaj našel, da je možno z aluminijem pisalom pisati in risati na vsako steklo. Najprej se steklo namaže z jesihom, potem se z aluminijem pisalom lahko piše. Ko se steklo posuši, se vidijo najfinejše poteze, ki so se bile načrtale. Svetijo se srebrnobelo in ni jih možno izbrisati. Več je izvedeti pri „Patentverwerthungs-Gesellschaft“ Berlin N. W. Unter den Linden 50.“

Petrolej brez duha.

Vsak petrolej smrdi. Kdor hoče, da izgubi petrolej svoj duh, naj stori tako-le: Petim litrom petroleja dodeni 100 gramov klorovega apna. To mešaj dlje časa, potem pa vlij vse skupaj v posodo, v kateri je nekaj nepogašenega apna. Tudi to dobro pomešaj in pusti vse skupaj nekaj časa stati. Ko se je apno sesedlo, odlij tekočino. Petrolej je izgubil svoj duh, sveti pa še veliko bolje ko prej.

Važna knjiga.

V samozaložbi izdajatelja Franc Bauerja, oficijala trgovske in obrtniške v Gradcu, je izšla knjiga z naslovi trgovcev, obrtnikov, rudarskih podjetij, protokolovanih firm, izvoznih firm, združenj, oblastev, uradov itd. na Štajerskem. Knjiga je povzeta po uradnih virih trgovske in obrtniške zbornice v Gradcu in Ljubnem ter je zajedno natančen krajevni repertorij dežele, pridejan ji je ličen zemljevid Štajerske. Naročila na knjigo, ki stane s poštnino vred 3.20 gld. je pošiljati na izdajatelja v Gradec (Kaufmannshaus).

Odgojitev plemenitega ribjega zaroda.

Prosto vodo imenujejo ribiči reke, potoke, studenčine, jezera, v obče vse vodovje, katerega tok in višina ni mogoče svojevoljno urejati prostor, v katerem je dotok

in odtok vode urejen, da je mogoče vodo po potrebi napeti višje ali nižje ali tudi popolnoma odtočiti, je ribnik. Proste vode so dar prirode, ribnik je umetna naprava in zasebno imetje, ki ni privzeto v ribarske okraje, one so pa „obče dobro“ in glede vodnih živalij podvržene gospodarstvu okrajnih ribarjev.

Ribji zarod so ribice, izpadle iz iker, v prvem času življenja, dokler imajo na trebuhu mehurček-rumenjak. V tem mehurčku imajo zalogo hrane za eden do štiri tedne in čez, primerno ribjemu plemenu in toplini vode. Ko je rumenjak minul, je ribica nekoliko zrasla in dobila popolno gibčnost. Zdaj pa ni več zarod, kateremu za življenje zadošča jedino le zdrava voda, ampak mora dobiti primerno hrano v vodi, sicer pogine lakote.

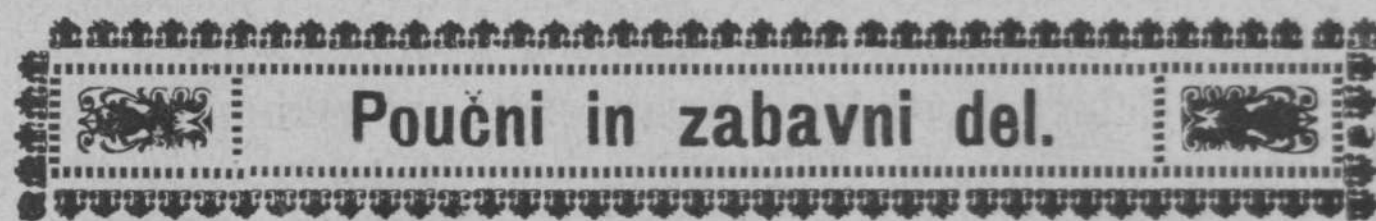
Ves ribji zarod brez izjeme je roparska svojat, t. j. živi in hrani se od živalstva. Take sila drobne in majhne živalce, nalivke, kolarčice, koščarice in druge, ki so prostemu očesu večinoma nevidne in se morejo razločevati le pod drobnazorom, se nahajajo v vsaki zdravi, nepokvarjeni vodi, v mrzli manj, v topli bolj gosti, v toplih mesecih več, v zimskih manj, vendar dobiva ribica vsikdar nekoliko primerne živalstva za svoje žrelo. Le pokvarjena, okužena voda je prazna takega nižjega živalstva, okužena z apnom iz strojarnic, z odpadki in odtoki iz tovarn ali s preobilnim gnojivom. Okužena, onečiščena voda nikakor ni za ribji zarod in naj je tudi začasno popolnoma čista, neokužena in naj ima potrebne lastnosti, vendar je bilo uničeno drobno nižje živalstvo, katero še le po daljšem času zamore spet zarediti. Taka voda je prazna, gola puščava za ribice, v kateri morajo poginiti lakote.

Ribji zarod, ki je užival nekaj tednov hrano, imenujemo mladiče, ko so nekoliko odrasle, se okrepčale, so veliko bolj trdne in prenašajo različne nezgode uspešnejše, kakor v prvi mladosti, torej je tudi njih vrednost večja.

V večjih potokih, rekah in jezerih se pa tudi odraslega zaroda toliko pogubi, da ni umestno, vlagati jih tu, ampak edino le po leto stare ribe ali letnice. Letnice kulturnih rib (postrvij in karpov) so že prav dragoceno blago in jih odgajajo iz zaroda v posebnih zavodih. Taka umetna odgojitev pa zahteva toliko napora in za zgradbo zaroda in za opravo ribic toliko troškov, da nikakor ne more biti po ceni in se tudi ne da izvršiti kjersi bodi, ampak le v posebno ugodnem kraju.

Na Kranjskem se v zarodu ribarskega okrajnega odbora na Studencu odgajajo letnice in se oddajajo v kranjske vode. Mogoče jih je pa tu odgajati le v množini, katera je jako ogromna v primeri z ono, ki bi našla prostora in hrane ter bi se lahko izredila za namizne ribe v vodah kranjske dežele. Da pride naše ribarstvo do pomenljivega, praktičnega razvitka, se mora vzgajanju letnic na Studencu pridružiti na vsak način še vzgajanje v prostih vodah. Ker tu ni mogoče izvajati celotne razprave o premetu, naj bode le povdarjeno, da bi trebalo za kranjsko vodovje, sposobno za postrvsko

pleme, vsako leto 30 do 50 tisoč letnic. To res veliko število bi bilo mogoče prigospodariti o prostih vodah, ako bi se vsi sposobni toki stvarno porabliali, ker za prosto, prirodno odgojo ni treba dragih naprav, vse nudi priroda brez troškov. Vzgojanje na prostem je najcenejše in zato je v najširšem obregu praktično.

Poučni in zabavni del.

Vodnikova nevesta.

(Češki spisal V. Beneš-Třebizsky. — Poslovenil D. P.)

(Dalje.)

Letos je sedmo leto, a sedmi v sedmih letih dan, kar je Leničko pokopal in se z deklico, siroto, sam ž njo vračal od pokopališča v ribarnico.

Zato je sedel Rokos v trudnih mislih pri reki. Spominjal se je krasnih dnij, ki so z vodo odpluli in katere je zaman klical nazaj.

Uže sedmič se mu je v glavi rodila grešna misel, grozna, ne bi li bilo lepše tam doli globoko v hladnih valovih!

„Kaj ima človek na tem bednem svetu, ako mu je uže pri kolebki sreča hrbet pokazala, menil je siromak.

Sicer pa Rokos ni mislil vselej tako. Zadovoljen je bil, ako je sedela Lenička na njegovi strani in je gladil vsehlo lice dobre žene, za katero se je deset let mučil in plačal staremu tastu srebrnike. To, za kar bi drugi v peklo šli, za čem se drugi plazijo ves život kakor črvi, za kar peklenskim izrodom zapisavajo svojo dušo, to je vselej preziral in ko bi zahteval Brežina dva mernika, še deset let bi hranil in si odtrgaval od ust, samo da dobi nevesto. Voršilke radi tega tudi ne proda za denar, toda ko bi se prvi potepuh, ki pride, smel ponašati z Rokosovim sorodstvom, tega bi stari ribič jedva prenašal.

Danes tudi Voršilka ni pela. Zaman so čakali dečki na bregu daleč od hiše. Do polnoči bi mogli čakati, a dočakali ne bi tega.

Bila je v sobici, klečala na stolcu pred križem, na katerem je bil jako mojsterski izrezlan Spasitelj, in molila.

Vroč, goreča je bila ta njena molitev. To so svedočile rože, ki so rudele v mesečnem svitu na njenem licu.

Je-li res molila? Kdo ve — kdo ve! Tako ne molijo otroci za svoje roditelje, tiho jim srce bije, ko žrtvujejo starišem goreč, hvaležen spomin. Saj se jim dozdeva, kakor bi zopet počivali v njih objemu in tako lahko je otrokom, tako mirno, kakor nikdar ne. Toda je li bila mlada deva kriva, da je a svoji nedolžnosti mislila na dečka in v sanjah o njem blodila, da tudi v trenutku, ko je pošiljala prošnje k nebesom, ga ni mogla pozabiti?

Jelše in vrbe ji niso bile več dovolj, dozdevalo se je devi, da bi se nad njim pogrešila, če bi zopet sedela pod drevesi in dečkom prepevala.